

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

122. An Clericus in minoribus, vt gaudeat priuilegio fori opus sit, vt tempore delicti, vel saltem capturæ reperiatur in Tonsura, & habitu? Et an si aliquis Clericus dimisisset habitum Clericalem, & ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

si ita res esset? tu quidem, sicut Iudæi Stephanum iam lapidibus summum Pontificem obruisses. Verum ut ad rem veniamus, dico, non posse laicos spoliare Clericum armis prohibitis, quia si id faciunt per vim iurisdictionis, vel aliquis punitionis, clarum est hoc esse illicitum; si verò per modum iustæ defensionis ad tollendam occasionem rixæ, vel periculum perturbationis civitatis, tunc non aufertur in pœnam: ergo non erit licitum ex vi talis facti omnino spoliare Clericum armis, priuando illum dominio eorum, quia nullus apparet iustus titulus, quo id fieri possit. Igitur tantum debent pro illa occasione auferri, ut postea ei, vel suo Superiori reddantur, & idè dum huic argumento non satisfaciunt aduersarij, semper ego huic sententiæ adhaream. Alias verò rationes pro hac firmanda sententia adducit Marta de iurisdiction. part. 4. cens. 1. cas. 7. qui respondet ad consuetudines aliquorum Regnorum, quas adducit Cutellius. Vide etiam Doctores à me ubi supra citatos, qui plures sunt, nec perfunctorie, ut vult Cutellius; de hac quæstione loquuntur. Adde quòd magis ratione quam Doctorem multitudinem nitendum sit. Et post hæc scripta inueni supradictam sententiam me citato, docere etiam doctum & amicum Augustinum Barbosam de iure Eccles. lib. 2. cap. 4. num. 140. Merollam tom. 2. disput. 4. c. 3. dist. 2. n. 608. & Baldellum tom. 1. lib. 5. dist. 57. n. 8. ubi ex pluribus firmant Clericos non posse per laicos armis spoliari. Vnde ex his patet responsio ad ea quæ in fauorem contrariæ sententiæ adducit Ioannes de Boa in Apol. de iur. Princip. quæst. 2. num. 70. qui pro sua firmanda sententia, hanc etiam rationem adducit, videlicet quia prohibitio iudicis laici fertur super arma ipsa, quæ clericali tonsura non gaudent: an potest dici res magis ridicula? sed iste Auctor meritò in nostro indice Hispano fuit inter Auctores prohibitos annumeratus.

RESOL. CXX.

An ad declinandum forum iudicis secularis sufficiat possessio Clericatus?
 Et an Clericus, qui in re aliqua in Trid. sess. 23. c. 6. præscripta deficit, ob idque foro laicali subicitur, non solum à iudice laico, sed etiam à iudice Ecclesiastico possit puniri, atque iudicari?
 Et an prima Tonsura vnus testimonio probetur? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 48.

§. 1. Negatiuam sententiam mordicus tenet Ignatius de Salzedo in pract. Bernardi Diaz c. 62. n. 18. & Carolus de Grassis de effectibus cler. in praxial. num. 226. cum aliis penes ipsum.
 2. Sed ego contrariam sententiam tenendam esse puto cum Belletto in disquis. cler. p. 1. tit. de funere cleric. person. §. 14. n. 13. & Mascardo de probat. vol. 1. consil. 302. n. 14. Boëtio decif. 171. n. 13. Masullo in addit. ad Capry. dec. 171. n. 6. Aufretio in addit. ad Capell. Tholof. decif. 117. & aliis: vnde miror, falsam hanc sententiam vocari à Salzedo, est enim probabilissima, & in praxi, ut ait Mascardus, obseruatur. Sed licet stando in prima opinione possessio clericatus non probet clericatum, at tamen operatur, ut transferat onus probandi contrarium in iudicem laicum ut ipsemet Carol. de Graf. ubi supra. ex multis adnotauit, quod est valde mente tenendum pro casibus occurrentibus.
 3. Notandum est tamen hic obiter vnum, de quo olim quidam Iurisconsultus non prudenter dubitabat nempe quòd Clericus, qui in re aliqua in Trid. sess. 23. c. 6. præscripta deficit, ob idque foro laicali subicitur.

Tom. I X.

citur, non solum à iudice laico, sed à iudice Ecclesiastico potest puniri, atque iudicari. Et ita ex sacra Cardinalium Congregatione determinat Bonac. de legib. disp. 10. q. 2. punct. 1. §. 4. n. 19.

4. Nota etiam hic, quòd prima tonsura vnus testimonio probatur, secundum Petrum Rebuffum tit. de forma literarum tonsura, num. 24. & Matthæum de Afflictis in consil. Neapolit. tit. 3. num. 12. licet Couarruu. pract. 99. cap. 33. num. 3. cum aliis dissentiat.

RESOL. CXXI.

An Clericus, qui aliquando dimittit habitum, & Tonsuram, amittat priuilegium fori, & iudex laicus possit illum punire?
 Et an vero requiratur trina monitio, ut Clericus incedens sine habitu, & Tonsura perdat priuilegium fori? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 34. alias 33.

§. 1. Respondeo negatiuè: & ut amittat supradictum priuilegium, opus est tanta persecutio in dimissione habitus, ut publicè æstinetur, ut laicus. Ita Prosper de Augustino in addit. ad summam Quar. vers. Habitus cler. Layman in Theol. moral. lib. 4. tr. 9. c. 6. n. 2. asser. 1. Suarez de cens. disp. 12. sect. 1. n. 11. Bonac. de legib. disp. 10. q. 2. p. 1. §. 4. n. 14. ubi asserit Sacram Cardinalium Congregationem declarasse, Clericum, qui dimisso clericali habitu homicidium commiserat, & sine clericali habitu à laica potestate captus fuerat remittendum esse ad forum Ecclesiasticum, quia non præsumitur dimisisse habitum animo illum deserendi, sed, ut commodius delictum perpetraret: quod est valde notandum: & hoc etiam notauit Capiblanco in tract. de offic. Bar. prag. 8. p. 3. n. 34.

2. An verò requiratur trina monitio, ut Clericus incedens sine habitu, & tonsura perdat priuilegium fori: Respondeo, quòd de iure antiquo requirebatur, ut patet ex c. finali. de vita, & honest. Cleric. Sed hodie de iure nouo Concl. Tridentini non requiritur, nam dictum Concilium loquitur cum dictione, nisi, quæ excipit iuxta leg. actione. C. de act. & Decium in c. si pro debilitate. ff. de offic. deleg. & ita docent Mar. Ant. lib. 3. ref. 48. n. 7. & Ric. p. 4. decif. 154. n. 4. qui testantur ita fuisse declaratum à Sacra Cardinalium Congregatione: & ita tenet Bellet. in disquis. cler. part. 1. tit. 3. §. 2. n. 6. & alij.

Sup. hoc supra lege doctrinam Resol. 109. & infra in Ref. seq. & in Ref. 1. post seq. §. 2. ad med. & in §. ult. non seq.

Sup. hoc supra in Ref. 109. §. Sed lege, paulo post initium, & infra in Ref. 162. §. Ab his. & in Ref. 328. §. 4. paulo post initium. vers. Nam si. & in tom. 5. tit. 16. Ref. 61. §. Tertio.

RESOL. CXXII.

An Clericus in Minoribus, ut gaudeat priuilegio fori opus sit, ut tempore delicti, vel saltem captura reperiat in Tonsura, & habitu?
 Et an si aliquis Clericus dimisisset habitum Clericalem, & illum reassumeret, etiam sine licentia Episcopi, gaudeat priuilegio fori, etiam si in Synodo hoc prohibitum esset fieri?
 Et an priuilegio fori gaudeat Clericus incedens in habitu & Tonsura, & per paucas vices in Choro, & Professionibus interfuit, quamuis de mandato Episcopi alicui Ecclesia non inseruiat, vel beneficium Ecclesiasticum non habeat? Ex part. 4. tract. 1. Resolut. 18.

§. 1. Pereira de manu Regia, part. 2. cap. 26. num. 5. aduersus aliquos Doctores asserentes quod necessarium sit ut tempore criminis commissi in habitu & tonsura delinquens incedat, quia ad gaudendum foro delicti tempus inspicitur, ut colligitur ex h. i. ff. de pœn. tamen ipse considerans quòd sæpe dicta

si p

sine habitu & tonsura committuntur, & delinquentes reassumunt habitum ut foro gaudeant, putat ut sufficeret si tempore capture in tonsura & clericaliibus vestibus induti reperiantur. Ita ille.

2. Sed contrariam sententiam tenendam esse puto. Dico igitur cum Paulo Squillante de privileg. Cleric. cap. 7. dub. 1. num. 10. quod carens tonsura, vel habitu clericali tempore delicti, vel captura, non amittit privilegium fori si alias erat solitus deferre, & ita decisum fuisse in sacro Consilio Neapolitano testatur, quod etiam ante ipsum docuerat Regens Tapia in constit. Regni de personis, num. 57. Riccius in praxi, tom. 1. resolut. 530. n. 6. Grassus de effect. Cleric. effect. 1. num. 910. Genuensis in praxi cap. 38. num. 6. in fine. Antonius de Marinis resolut. quotid. cap. 50. num. 3. & alij; & ego ipse hæc omnia docui

Quæ hic est Ref. antecedens. Sed lege etiã alias eius notationum, & ex Ref. seq. §. 2. ad medium.

Sup. hoc infra in Ref. 148.

in part. 1. tract. 2. resolut. 33. ubi ex Bonacina & Capiblanco adduxi pro hac sententia declarationes Cardinalium. Vnde, ut dixi, Clericus etiam si dimisso habitu delictum commiserit, & etiam sine habitu à iudice laico fuerit captus, si alias in tonsura & habitu incesserit, remittendus est ad iudicem Ecclesiasticum.

3. Notandum est hic obiter quod si aliquis Clericus dimississet habitum clericalem, & illum reassumeret, etiam sine licentia Episcopi, gauderet privilegio fori, etiam si in Synodo hoc fieri prohibitum esset Clericis. Ita Squillante de privileg. Cleric. c. 6. dub. 1. n. 19. Riccius part. 2. decis. 167. & alij.

Sup. hoc infra in Ref. 135. §. 2. & in Ref. 138. §. etiam 2.

4. Nota secundò, quod fori privilegio gaudet Clericus incedens in habitu & tonsura descriptus in Catalogo Clericorum, qui in Synodo dicecesana obedientiam præstitit Ordinario, & per paucas vires in choro & processionibus interfuit, attentis circumstantiis, quamvis alicui Ecclesie à mandato Episcopi non inficiatur, vel beneficium Ecclesiasticum non habeat. Ita determinavit sacra Congregatio Concilij in Nullius, die 28. Martij anno 1628.

RESOL. CXXXIII.

An Clericus gaudeat privilegio fori, & sit à laica iurisdictione exemptus, si tantum deferat habitum, & non Tonsuram: vel è contrariò?

Et an Clericus gaudeat privilegio fori si tempore capture inueniatur sine vestibus Clericalibus, dummodo tempore delicti illas gestauerit? Ex part. 1. tract. 2. Resol. 33. alias 32.

Sup. hoc in Ref. seq.

§. 1. Negatiuè respondent Bellettus in disquis. cler. p. 1. tit. 3. §. 8. n. 7, & Riccius part. 4. decis. 154. n. 8. qui notant, ita declarasse Sacram Cardinalium Congregationem. Et ratio est: quia Concilium Tridentinum loquitur copulatiuè, nempe, ut Clerici deferant habitum, & tonsuram, & alicui Ecclesie deferant.

2. Non reticebo tamen Marium Antonium Maceratensem, Vicarium Generalem Cardinalis Borromæi, contrarium asserere in suis variis resolutionibus lib. 3. resolut. 48. n. 5. ubi tenet, Clericum inuentum sine habitu, sed cum tonsura, vel cum habitu, & sine tonsura, gaudere privilegio fori. Et Capiblanco de offic. Bar. pag. 8. cap. 3. n. 8. putat, dimissionem tonsuræ non esse tantæ solemnitatis, si cetera concurrant: & citat Barbosam. Notandum est etiam contra Gutierrez 99. canon. lib. 1. cap. 12. num. 9. Mexiam in prag.

Quoad hoc lege supra doctrinam §. 1. Ref. 121. & ex Ref.

taxa panis, conclus. 1. num. 31. & alios, Clericum gaudere privilegio fori si tempore capture inueniatur sine vestibus clericatus, dummodo tempore delicti illas gestauerit. Et ita declarasse Sacram Cardinalium

Congregationem anno 1586. notauit Marius Antoninus ubi supra lib. 3. resolut. 48. num. 7. & docet &c. Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disp. 46. num. 10. qui multos alios citat. Et ratio est: quia ad gaudendum privilegio fori, non attenditur, nisi tempus commissi delicti: parum ergo refert, si tempore capture Clericus sine habitu inueniatur; si tamen tempore quo commissit delictum illum gestauerit.

RESOL. CXXIV.

An Clericus incedens in habitu, si omittat portare Tonsuram, perdat privilegia fori? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 93.

§. 1. Affirmatiuè videtur respondendum ex Concilio Tridentino, sess. 23. cap. 6. ubi statuitur, quod ut privilegio fori potiri possint Clerici in minoribus, debent deferre habitum & tonsuram, & ita docet Barbofa de potestate Episcopi, part. 2. alleg. 12. num. 19. Riccius tom. 4. decis. 154. Bellettus in disquis. Cleric. part. 1. tit. de favore Clericorum personali, §. 8. n. 7. & alij penes Barbosam loco cit. quibus adde Ganantum in enchirid. Episc. ver. fori privilegium, n. 8.

2. Sed contrariam sententiam docet Marius Antoninus variar. resolut. lib. 3. resolut. 48. num. 9. & 10. Capiblanco de officio. Bavonum tom. 1. pragmat. 3. part. 3. num. 29. & Eliseus Danza in pagna DD. cap. 1. de Clericis, num. 15. ubi asserunt quod dicti Clerici, si neglexerint portare tonsuram, non amittunt privilegium fori, quia tonsura non est tantæ solemnitatis. Vide etiam Scacciam de iudicis tom. 1. lib. 1. cap. 11. num. 9. & Farinacium quest. 8. num. 65: asserentes in Clericis non coniugatis ut gaudeant privilegio fori, sufficere alterum istorum, sc. ut deferant habitum, vel deferant tonsuram. Et ad verba Concilij Tridentini respondet Marius Antoninus ubi supra, quod licet loquatur per copulam &, quæ requirit concursum copularum; tamen in cap. si iudex, de sentent. excommunicat. in 6. legitur copula &, citæ dictam delationem, ut legitur in Concilio Tridentino, & tamen de iure communi sufficit delatio alterius; & Concilium Tridentinum in dicto loco non videtur inducere correctionem iuris communis: ergo, &c. Vnde ego huius dubij resolutionem remitto ad sacram Congregationem.

RESOL. CXXV.

An Clericus, ut gaudeat privilegio fori, debeat portare non solum pallium, sed etiam togam usque ad talos? Ex part. 4. tract. 1. Ref. 91.

§. 1. Affirmatiuam sententiam tenebat in facti contingentia quidam Iuriscoonsultus, & adducebat Bullam Sixti V. & hoc etiam docet Moscosus de maiest. milit. Ecclesie, lib. 1. part. 2. c. 2. Venerus in exam. Episcop. lib. 5. cap. 5. n. 2. ubi asserunt tunicam Clericorum esse debere nigram & talarem, & hanc sententiam docet etiam Capolla cons. 11. n. 30.

2. Sed ego tunc contrariam sententiam docui cum Ioanne Maria Nouario in nouo iure Pontificio conclus. 117. n. 6. ubi sic ait: Dicendum est Clericum in habitu & tonsura incedere, quando fert pallium talare, licet toga non tangat genu, & consequenter debet privilegio fori frui, tanquam satisfaciens dispositioni Concilij Tridentini sess. 23. c. 6. ubi cautum est Clericos in minoribus teneri deferre habitum & tonsuram. Ita ille. Vide etiam Antonium de

Ballis